

Theaterregisseur en man van vlees en bloed

SAMENVATTING RÉSUMÉ SUMMARY ZUSAMMENFASSUNG

NL – Man van vlees en bloed.

Verbeelding aan de macht, dat is het motto van theaterregisseur en jeugdwerkziner Georges Comhair. Al meer dan 25 jaar staat hij mee aan het roer van straattheatergroep Yawar, zijn levensproject. Het biedt de jongeren van de achtergestelde wijk Nieuw-Sledderlo in Genk de mogelijkheid om hun talenten te ontplooiën en hun horizon te verruimen. En die horizon reikt tot in Peru of Japan.

EN – A man of flesh and blood.

'Power to imagination' is the motto of theatre director and youth welfare worker Georges Comhair. He's been at the helm of the street theatre group Yawar, a life project, for more than 25 years. It offers young people from the deprived neighbourhood Nieuw-Sledderlo in Genk the opportunity to display their talents and expand their horizons. And that horizon goes as far as Peru and Japan.

FR – Un homme de chair et de sang.

L'imagination au pouvoir, telle est la devise du metteur en scène et travailleur social Georges Comhair. Voilà plus de 25 ans qu'il est aux commandes de la troupe de théâtre de rue Yawar, son grand projet. Il permet aux jeunes du quartier défavorisé Nieuw-Sledderlo de Genk de développer leurs talents et d'élargir leurs horizons. Jusqu'au Pérou ou au Japon.

DE – Mann aus Fleisch und Blut.

„Fantasie an die Macht“ lautet das Motto des Theaterregisseurs und Jugendsozialarbeiters Georges Comhair. Seit über 25 Jahren steht er mit am Ruder der Straßentheatergruppe Yawar, seines Lebensprojekts. Er bietet den Jugendlichen des Problemviertels Nieuw-Sledderlo in Genk die Möglichkeit, ihre Talente zu entfalten und ihren Horizont zu erweitern. Und dieser Horizont reicht bis nach Peru oder Japan.

Nieuw-Sledderlo, zo luidt de wat mysterieuze naam voor een sociale woonwijk aan de rand van Genk, hartje Limburg. En zo nieuw is die niet. Aan het eind van de jaren '60, begin jaren '70 schoten de sociale woonblokken er een voor een uit de grond. Met slechts twee toegangswegen is de wijk, die bestaat uit vier parallelle straten, wat geïsoleerd. Zo'n drieduizend inwoners leven er op een kleine oppervlakte. "Het was de bedoeling om de arbeiders uit de omliggende industrie en mijnbouw hier te logeren, maar al snel kwamen probleemgezinnen hier terecht: leefloontrekkers, eenoudergezinnen, kinderen met stiefvaders", legt Georges Comhair (48) uit. Al ruim 25 jaar timmert hij aan de weg, als coördinator binnen de vzw Gigos, die de jeugdwerkzinerijen van Genk overkoepelt en die activiteiten organiseert voor

een zinvolle vrijetijdsbeleving. Hoewel afkomstig van Vlijtingen, woont hij met zijn vrouw in Bilzen, en is vader van twee zonen, van respectievelijk zeven en vier jaar jong.

Hij neemt me mee voor een rit door de wijk. "De meeste woonblokken worden een voor een afgebroken. In het raam van het masterplan 2020 wil de stad Genk tegen die tijd alle appartementen vervangen door nieuwe woongelegenheden. En dat mag wel, gezien de slechte isolatie van de bestaande vervallen gebouwen. Kijk, hier zie je de wat bescheiden Marokkaanse moskee", wijst Comhair. Wat verderop komen we aan bij de jeugdlokalen van de vzw Gigos in grijze steen. Naast de jeugdlokalen is er de imposante Turkse moskee van de wijk, een van de grootste moskeeën van België.

«Tijdens de eerste voorstelling werden we nog bekogeld met stenen.»

“In de jaren tachtig had je hier een leuke mix van nationaliteiten: Belgen, Italianen, Grieken, Oost-Europeanen, Marokkanen, Turken. Jammer genoeg is die mix verloren gegaan. Nu is bijna 90 procent van de bevolking van Turkse origine, de rest zijn Marokkanen. De wijk wordt nu soms omschreven als een getto. Dikwijls komt de huwelijkspartner uit Turkije overgevlogen, zodat je blijft met een populatie van eerste generatie migranten. Taalachterstand vormt een probleem. Voordeel is dan weer de toegenomen sociale controle, en er komen nieuwe winkels bij, zoals een Turkse bakker”.

Van sociale controle was er in de jaren tachtig geen sprake. “Er heerste een zeer zwaar drugsprobleem, gelieerd aan de verkoop en het gebruik van heroïne. In een

Panoramareportage sprak de VRT toen van Klein Chicago. Er was veel criminaliteit. Twee jeugdhuzen werden toen in brand gestoken, en ook een fietsenfabriek ging in de vlammen op”, vertelt Comhair.

Idealisme

“Er was en is nog steeds een groot probleem van sociale achterstelling. De materiële armoede mag dan al minder groot zijn dan twintig jaar geleden, kansarmoede blijft ook anno 2010 een groot pijnpunt”. Gedreven door een sterk idealisme in de geest van mei '68, “die hier in Genk wat later is komen aanwaaien”, lacht Comhair, en met een artistieke inspiratie – hij studeerde filmanimatie aan de Stedelijke Academie van Genk – trachtte Comhair het tij te keren.

“Ik was zelf actief binnen de jeugdbeweging, zodat de stap naar het jeugdwerkzaamheidswerk klein was. In Nieuw-Sledderlo ben ik begonnen als vrijwillige jeugdwerker. Vrij snel kwam ik vast in dienst. Door mijn artistieke opleiding tracht ik mijn ruime kijk op de maatschappij aan de jongeren mee te geven”. De oprichting van de straattheatergroep Yawar in 1985 door wijlen Rene Verspauwen, zorgde ervoor dat Comhair zich voortaan op structurele wijze creatief kon uitleven.

Aan de oorsprong van Yawar ligt een uitwisselingsproject: de Genkse jongeren keken met verwondering naar de Britse groep Theater of Public

Works, die bij hen te gast waren. Het jaar nadien knutselden ze met de hulp van de excentrieke Britten zelf een theatervoorstelling in elkaar, De monsters komen.

“Yawar is een Indiaans woord voor bloed, bloed als symbool voor leven en dood”, legt Comhair uit. “Yawar verwijst naar de rituele Yawar-fiesta van de Quechua-Indianen uit het huidige Peru, die met dit feest de strijd tegen de Spaanse conquistadores herdenken. In de mythologie van de Quechua's wordt een condor eerst dronken gevoerd en nadien vastgebonden aan een stier. Hij bijt dan in de nek van de stier tot die doodbloedt. De condor staat symbool voor de Indianen, de stier voor de conquistadores. Vertaald naar de Genkse context is het de strijd van de migranten tegen achterstelling en discriminatie. We hebben er bewegingstheater van gemaakt met eigentijdse kostuums en met condor-maskers”. En die voorstelling uit 1992 werd een hit, mede door de goeie timing: 1992 was ook het Columbusjaar, naar aanleiding van de vijfhonderdste verjaardag van de ontdekking door Christoffel Columbus van Amerika. “We hebben toen meer dan twee jaar getoerd”.

Het sociaal artistiek project Yawar, dat om de twee à drie jaar uitmondt in een theatervoorstelling, richt zich tot kinderen en jongeren van verschillende leeftijdscategorieën. De jongsten zijn 7 jaar, maar aan de voorstellingen zelf nemen jongeren vanaf 14 jaar deel. “De beginperiode was moeilijk”, herinnert Comhair zich. “Tijdens de eerste voorstelling werden we nog bekogeld met stenen en vreesden onze steltenlopers voor hun leven. Nu zijn we erkend en geapprecieerd in de wijk”.

Yawar is straattheater in alle betekenissen van het woord. Comhair en de mede-initiatiefnemers hebben de jongeren letterlijk van de straat geplukt. “Eerst door ze te lokken met een potje voetbal. Nadien heb ik het spelletjesarsenaal uitgebreid. Op de duur wou iedereen hier binnen. Het heeft ons jaren gekost om te “schiften”. Bedoeling is altijd geweest om vooral producties in de straat op te zetten eerder dan voor een abonnementspubliek in de schouwburgen te spelen”.

Uprising

Naast de ingang van het Yawar-secretariaat prijkt een muurschilderij met reggaezanger Bob Marley, de armen in de lucht gestoken, zoals op zijn laatste cd “Uprising” uit 1980. “Ja, macht en opstand tegen de kansarmoede is een weerkerend thema bij ons straattheater. M'n filosofie is de verbeelding

aan de macht. Mijn aanpak is groepsgericht, ik wil de jongeren laten meedromen. Geloof in eigen kunnen is daarbij heel belangrijk. De jongeren ontdekken dikwijls onvermoede kwaliteiten, gaande van zang, knutsel- of acteertalenten, en die laat ik maximaal aan bod komen. Steltlopen, jongleren, dansen, musiceren, kostuums vervaardigen... het palet is heel breed. Zelf al is hun talenkennis en mondigheid niet optimaal, hier kunnen jongeren zich op een creatieve manier uiten, zonder te mislukken zoals al te dikwijls op school”.

“Niet alleen ikzelf, ook de jongeren moeten er bij elke voorstelling honderd procent voor gaan. Deze training en discipline beïnvloeden ook hun doen en laten in de maatschappij op positieve wijze. Zo was er een jongen die op school de richting houtbewerking volgde. Door bij ons met een lasmachine aan de slag te gaan voor de theaterrekwisieten, heeft hij zijn roeping als lasser ontdekt. Nu werkt hij als ploegbaas in een lasbedrijf in Nederland. De ervaring in ons atelier heeft zijn leven dus een nieuwe wending gegeven. Hij heeft trouwens de finale van de kunstwedstrijd De Kunstbende, die in Genk plaatsvond, gewonnen. Een hele erkenning voor hem”.

In het knutselatelier prijkt een mobiel die lijkt op een zigeuner caravan. “Dat is ons zogenaamd Voedselkonvooi, waarmee we op de Zinneke Parade van 2010 in Brussel rondreden. Met zo’n 70 jongeren en volwassen uit de hele regio hebben we er aan gewerkt. Het verhaal achter dat Voedselkonvooi betreft volkeren die moeten verhuizen om zuivere kweekgrond te vinden, ecologische migratie met andere woorden. Voor de aankleding zochten we inspiratie bij de kleurrijke vrachtwagens uit Nepal en Pakistan. Het is al de zesde keer dat we van de partij waren op de Zinneke Parade. In 2000 waren we de eerste Vlaamse groep die meedeed. “Voeding is trouwens ook belangrijk voor onze jongeren zelf. We geven hen te eten en te drinken, dat is bijna hun alternatief loon. We drinken samen thee of koffie, heel gezellig”.

Ensor

Maskers kwamen er ook aan te pas tijdens de voorstelling Can Brûler, onder meer te zien op het Sfinksfestival in 1996. Het ging om een portret van een familie in Nieuw-Sledderlo, met de focus op generatieconflicten. “Ideaal om te relativeren, omdat de jongeren zichzelf een spiegel voorhielden”. Een scène betrof De Blijde intrede van de migrant, inhoudelijk en qua decor geïnspireerd

op het schilderij De Blijde intrede van Christus van James Ensor.

Behalve macht en verzet is ook reizen een constante voor Yawar. “De meeste jongeren hebben zelf nooit gereisd, ze hebben er de middelen niet voor. Wanneer we op tournee gaan, gaat een wereld voor hen open. De ontmoeting tussen verschillende culturen verbreedt hun leefwereld”. Op de muur hangt een affiche van Yawar met Japans letterschrift. “Ja, we waren in 1996 te gast op een festival in het Japanse Toyama, en dat was een geweldige ervaring”.

«De jongeren ontdekken dikwijls onvermoede kwaliteiten.»

De laatste grote reis met Yawar dateert van 2008, naar Peru. Symbolischer kan het niet. “Inderdaad, back to the roots. We zijn samen met een groep Peruaanse jongeren op tournee gegaan, met voorstellingen in bergdorpen op 3.000 meter hoogte. We sliepen er in adobe-hutjes. Voor onze jongeren was de confrontatie met de armoede aldaar meteen een les in relativeren. De reis konden we deels bekostigen met het geld van de Integratieprijs van de provincie Limburg, die we in 2006 in de wacht sleepten. De jongeren zelf hebben hun reis bekostigd met de opbrengst van hun “ober-act” in Peru, die we verdeelden in de groep. Het was een korte absurde bewegingsact op muziek, de Bolero van Ravel”.

En nog droomt Georges Comhair van nieuwe uitdagingen. Volgend jaar zou hij graag de voorstelling Mountains of the moon klaarkrijgen. De titel verwijst naar de naam van een oud koloniaal hotel in Oeganda eind de jaren '70, nog door de Engelsen gebouwd, evenals naar een gebergte in Centraal-Afrika. In dat hotel komen dictators bijeen om de wereldkoek te verdelen. Maatschappijkritiek is nooit ver weg bij Yawar.

Georges Comhair regisseert niet alleen theaterstukken, als acteur is hij een meester in het vuurspuwen en vuurtechnieken. In hem brandt ook een heilig vuur, dat inspirerend werkt bij de jongeren van Nieuw-Sledderlo en bij het publiek over de hele wereld. Yawar is bloedstollend mooi.

Georges Comhair

Jongerenwerking Nieuw-Sledderlo
Straattheater Yawar
Wintergroenstraat 65 – 3600 Genk
T. 089/61.31.94
sledderlo@gigos.be
www.yawar.be